

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Жильцов О.Б.
« 27 » 01 20 20р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія профорієнтації та професійного самовизначення»

для студентів

спеціальності 053 Психологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 053.00.01 Психологія

спеціалізації

Київ – 2020

Розробник:

Рева Олена Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Викладач:

Рева Олена Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від 26.12.2018 р. № _____
Завідувач кафедри _____ (підпис) (О.П. Сергеєнкова)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.01 Психологія)

26.12.2018 р.
Керівник освітньої програми _____ (підпис) (О.П. Сергеєнкова)

Робочу програму перевірено

04.02.2019 р.
Заступник директора _____ (підпис) (Р.О. Павлюк)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	основна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – підготовка кваліфікованого психолога на основі засвоєння базових знань з теоретичних та прикладних основ професійної орієнтації та формування вмінь з проведення профконсультування й психодіагностики професійного самовизначення особистості.

Завдання курсу:

- засвоїти предмет, завдання, методи і прийоми профорієнтації та допомоги у професійному самовизначенні;
- опанувати поняття, мету та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості.
- засвоїти особливості, напрямки й технології психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення особистості, фактори професійного самовизначення особистості.
- ознайомитись з основними етапами розвитку профорієнтації як галузі психологічних знань;
- опанувати сучасні психологічні проблеми професійної орієнтації та професійного самовизначення особистості;
- вміти самостійно удосконалювати практичний арсенал методів і прийомів профорієнтаційної роботи та професійного відбору;
- організувати робоче місце психолога, який займається профорієнтацією та професійним відбором;

- вміти планувати та проводити психодіагностичні заходи щодо визначення здібностей, нахилів осіб, які потребують допомоги у професійному самовизначенні;
- вміти проводити психологічне консультування з проблем професійного самовизначення, професійної адаптації, професійної реадаптації, професійної корекції;
- проведення психологічного супроводу професійного самовизначення;
- формування вмінь з планування, організації та проведення профконсультацій, професійної діагностики, корекційно-розвиваючої роботи в профорієнтації

2. Результати навчання за дисципліною

Внаслідок опанування змісту навчальної дисципліни «Психологія профорієнтації та професійного самовизначення» у студентів формуються такі **навчальні компетентності**:

- Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- Ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.
- Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до запиту.
- Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Складати та реалізовувати програму заходів профілактики та подолання проблем особистісно-професійного розвитку фахівців.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Психологія профорієнтації							
Тема 1. Загальне поняття про професійну орієнтацію та профвідбір як складові професійної придатності людини	26	4	2	6			14
Модульний контроль	2						
Разом	28	4	2	6			14
Змістовий модуль 2. Професійне самовизначення особистості							
Тема 2. Професійне самовизначення та становлення особистості в процесі професійної орієнтації та професійного відбору.	26	4	2	6			14
Модульний контроль	2						
Разом	28	4	2	6			14
Змістовий модуль 3. Психологічний супровід професійного самовизначення							
Тема 3. Профорієнтація в процесі супроводу професійного становлення людини.	30	4	2	10			14
Модульний контроль	2						
Разом	32	4	2	10			14
Змістовий модуль 4. Особливості професійного консультування							
Тема 4. Професійне консультування в структурі професійної орієнтації людини.	30	4	2	10			14
Модульний контроль	2						
Разом	32	4	2	10			14
Усього	120	16	8	32			56

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Змістовий модуль I. Психологія профорієнтації

Лекція 1. Загальне поняття про професійну орієнтацію та профвідбір як складові професійної придатності людини

Загальне поняття про професійну орієнтацію, її зміст, форми, методи та задачі. Зміст етапів професійного орієнтування. Напрямки профорієнтації. Профпридатність, її зміст та характеристики. Принципи професійної придатності людини. Задачі визначення професійної придатності. Суть професійної орієнтації та професійного відбору як складових частин професійної придатності.

Основні поняття теми: професійна придатність, професійно важливі якості людини, професійна орієнтація, професійний відбір, професійна

підготовка, професійна адаптація, професійна атестація, професійна реабілітація, вакансія, зайнятість, резюме, Державна служба зайнятості.

Семінарське заняття №1. Професійна придатність людини.

Практична робота № 1-3. Професійні здібності.

Змістовий модуль II.

Професійне самовизначення особистості

Лекція 2. Професійне становлення та самовизначення особистості в процесі професійної орієнтації та професійного відбору

Поняття про професійне самовизначення особистості. Модель професійного самовизначення. Особливості професійного самовизначення на різних стадіях становлення особистості. Поняття про професійне становлення особистості. Стадії професійного становлення людини. Конфлікти професійного самовизначення. Детермінанти професійного становлення особистості. Стадії професійного становлення людини. Психологічні особливості криз професійного становлення.

Основні поняття теми: професійне становлення, професійне самовизначення, професійна діяльність, професіонал, професійні деструкції, професійні деформації, конфлікт професійного самовизначення, криза професійного становлення особистості.

Семінарське заняття №2. Зміст професійного самовизначення особистості.

Практична робота № 4. Складові професійного самовизначення.

Практична робота № 5. Складання професіограми.

Практична робота № 6. Складання професіограми.

Змістовий модуль III. Психологічний супровід професійного самовизначення

Лекція 3. Профорієнтація в процесі супроводу професійного становлення людини

Поняття про психологічне супроводження особистості в процесі її професійного становлення. Мета, функції, напрями психологічного супроводження особистості в її професійному становленні. Психологічне супроводження особистості на різних стадіях її професійного становлення. Проблеми особистості при взаємодії із світом професій.

Основні поняття теми: психологічне супроводження особистості, психологічна адаптація, оптація, професіоналізм, майстерність, рекрутинг, професійне зростання, професійна самопрезентація, професійна компетентність.

Семінарське заняття №3. Зміст психологічного супроводження особистості

Практична робота № 7. Оцінка інтересів, установок, спрямованості особистості з метою профілактики дезадаптаційних розладів.

Практична робота №8. Методики діагностики стресу в професійній діяльності.

Практична робота №9. Методики оцінки психологічної професійної адаптації.

Практична робота №10. Діагностика професійної деформації особистості.

Практична робота №11. Діагностика професійної деформації особистості.

Змістовий модуль IV.

Особливості професійного консультування

Лекція 4. Професійне консультування в структурі професійної орієнтації людини.

Загальне поняття про професійне консультування в структурі професійної орієнтації. Принципи побудови психологічної професійної консультації. Основні напрями професійної консультації. Типи професійних консультацій. Психодіагностика в професійному консультуванні. Психотехнології професійного консультування. Етичні проблеми професійного консультування.

Основні поняття теми: професійне консультування, психотехнологія, професійний план, професійна мобільність, професійна ідентичність.

Семінарське заняття №4. Практика професійного психологічного консультування.

Практична робота №12. Практика професійного психологічного консультування.

Практична робота № 13. Професійна мотивація в процесі діяльності як джерело дезадаптації

Практична робота №14. Міжособистісні стосунки на роботі як джерело дезадаптації

Практична робота №15. Психопорфілактика в психологічному консультуванні.

Практична робота № 16. Окремі завдання психологічного професійного консультування.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальн а кількість балів	Кількість одиниць	Максимальн а кількість балів	Кількість одиниць	Максимальн а кількість балів	Кількість одиниць	Максимальн а кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2

Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3	5	5	5	5
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	5	50	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	96	-	96	-	118	-	118
Максимальна кількість балів: 428									
Розрахунок коефіцієнта: $428 : 100 = 4,28$									

6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль I.

Психологія профорієнтації

Опрацювати навчально-методичну літературу та розробити опорні конспект-схеми, висвітливши зміст питань (по 5 балів кожне):

1. Охарактеризувати професійну придатність людини.
2. Структура і функції профорієнтації.
3. Психологічні характеристики профвідбору.
4. Профпридатність та професійно-важливі якості.
5. Професійно обумовлена структура особистості.

Змістовий модуль II.

Професійне самовизначення особистості

Опрацювати за навчально-методичною літературою та скласти конспект наступних питань (по 5 балів кожне):

1. Типи самовизначення, їх відмінності.
2. Фактори професійного самовизначення особистості.
3. Загальне поняття про професію та психологічну класифікацію професій.

4. Суть професіографії. Основні типи професіографії. Схема професіографії.
5. Методи професіографічних досліджень.

Змістовий модуль III.

Психологічний супровід професійного самовизначення

Виконати письмово завдання (по 5 балів кожне):

1. Охарактеризувати поняття, мету та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості.
2. У вигляді конспект-схеми розкрити особливості, напрямки й технології психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення особистості.
3. Скласти таблицю «Зміст, завдання та прийоми психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення».
4. Законспектувати статтю: Бодров В.А. Проблемы профессионального психологического отбора // Психологический журнал. 1985. № 2. С. 85-94.
5. Законспектувати статтю: Уланчук А. Професійна орієнтація — елемент підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці // Економіка України. — 1998. - № 6(439). - С. 86-88.

Змістовий модуль IV.

Особливості професійного консультування

Опрацювати за навчально-методичною літературою та скласти конспект наступних питань (по 5 балів кожне):

1. Методи та технології профконсультування.
2. Принципи роботи психолога - профконсультанта.
3. Етапи профконсультаційної взаємодії.
4. Особливості профконсультування різних категорій клієнтів.
5. Профорієнтація та профконсультування при виборі професії.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються в письмовій тестовій формі.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Зміст і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Визначення якості володіння ключовими поняттями модуля	тести	25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Психологія профорієнтації та професійного самовизначення» для студентів спеціальності 053 Психологія

Разом: 120 год., лекції – 16 год., практичні роботи – 32 год., семінарські заняття – 8 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4
Назва модуля	Психологія профорієнтації	Професійне самовизначення особистості	Психологічний супровід професійного самовизначення	Особливості професійного консультування
Кіль-сть балів за модуль	96 балів	96 балів	118 балів	118 балів
Теми лекцій	1. Загальне поняття про професійну орієнтацію.	1. Професійне становлення та самовизначення особистості –	1. Профорієнтація в процесі супроводу професійного становлення особистості	1. Професієне консультування в структурі професійної орієнтації людини
Кількість балів	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали
Теми семінарських занять	Семінарське заняття №1. Професійна придатність людини.	Семінарське заняття №2. Зміст професійного самовизначення особистості.	Семінарське заняття №3. Зміст психологічного супроводження особистості	Семінарське заняття №4. Практика професійного психологічного консультування.
Кількість балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів

Теми практичних робіт	Практична робота № 1-3. Професійні здібності – 33 бали	Практична робота № 4. Складові професійного самовизначення. – 11 балів Практична робота № 5. Складання професіограми – 1 балів Практична робота № 6. Складання професіограми – 11 балів	Практична робота № 7. Оцінка інтересів, установок, спрямованості особистості з метою профілактики дезадаптаційних розладів. Практична робота №8. Методики діагностики стресу в професійній діяльності. Практична робота №9. Методики оцінки психологічної професійної адаптації. Практична робота №10. Діагностика професійної деформації особистості. Практична робота №11. Діагностика професійної деформації особистості.	Практична робота №12. Практика професійного психологічного консультування. Практична робота № 13. Професійна мотивація в процесі діяльності як джерело дезадаптації Практична робота №14. Міжособистісні стосунки на роботі як джерело дезадаптації Практична робота №15. Психопрофілактика в психологічному консультуванні. Практична робота № 16. Окремі завдання психологічного професійного консультування.
Кількість балів	33 бали	33 бали	55 балів	55 балів
Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати професійну придатність людини. 2. Структура і функції профорієнтації. 3. Психологічні характеристики профвідбору. 4. Профпридатність та професійно-важливі якості. 5. Професійно обумовлена структура особистості. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Типи самовизначення, їх відмінності. 2. Фактори професійного самовизначення особистості. 3. Загальне поняття про професію та психологічну класифікацію професій. 4. Суть професіографії. Основні типи професіографії. 5. Схеми професіографії. 5. Методи 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, мета та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості. 2. Особливості, напрямки й технології психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення особистості. 3. Скласти таблицю «Зміст, завдання та прийоми 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методи та технології профконсультування. 2. Принципи роботи психолога- профконсультанта. 3. Етапи профконсультаційної взаємодії. 4. Особливості профконсультування різних категорій клієнтів. 5. Профорієнтація та

		професіографічних досліджень.	психологічного супроводу на різних стадіях професійного самовизначення». 4. Законспектувати статтю: Бодров В.А. Проблемы профессионального психологического отбора // Психологический журнал. 1985. № 2. С. 85-94. 5. Законспектувати статтю: Уланчук А. Професійна орієнтація — елемент підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці // Економіка України. — 1998. - № 6(439). - С. 86-88.	профконсультування при виборі професії.
Кількість балів	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 428 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 4,28			
Підсумковий контроль	Залік			

6. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
2. Бахтицький І.Д. Психологія праці: Підручник для ВНЗ. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
3. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности. Учебное пособие для вузов. – М.: ПЕРСЭ, 2001. – 511 с. – (Современное образование).
4. Гарбер Е.И., Козача В.В. Методика профессиографии. - Саратов, 1992.
5. Гейжан Н.Ф. Теория и практика профессиональной консультации. - М., 1991.
6. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб., доп. - М.: Академический проект; Фонд «Мир», 2005. – 336 с.
7. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Садовникова Н.О. Профориентология: Теория и практика: Учеб. пособие для высшей школы. – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2006. – 192 с.
8. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
9. Лукашевич Н.П., Сингаевская И.В., Бондарчук Е.И. Психология труда: Учеб.-метод. пособ. / Под ред. Н.П. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 104 с.
10. Профессиограммы и профессиокарты основных профессий. Методическое пособие для работников службы занятости. Под редакцией В.В.Ерасова. В 2-х книгах. – К., 1995.
11. Профконсультационная работа со старшеклассниками / Под ред. Б.А. Федоришина. – К: Рад. школа, 1998. – 158 с.
12. Психогигиена и профилактика профессиональных деформаций личности / О.Б. Полякова: учебное пособие.— М.: НОУ ВПО Московский психолого-социальный институт, 2008.— 304 с.
13. Психологическое сопровождение выбора профессии / Под ред. Л.М.Митиной. – М., 1998.
14. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Г.О.Балл, П.С.Перепилиці, В.В.Рибалки; кол. авторів. – К.: ІПППО АПН України, 2001. – 330 с.
15. Романова Е.С., Суворова Г.А. Психологические основы профессиографии. – М.: МГПУ, 1990.
16. Федоришин Б.О. Психологічні аспекти профорієнтації учнів. - Київ: Знання, 1976. – 46 с.

Додаткова

1. Бодров В.А. Проблемы профессионального психологического отбора // Психологический журнал. - 1985. № 2. С. 85-94.
2. Диагностика здоровья. Психологический практикум / Под ред. проф. Г.С.Никифорова. – СПб.: Речь, 2007. – 950 с.

3. Практикум по дифференциальной психодиагностике профессиональной пригодности. Учебное пособие / Под общ. ред. В.А.Бодрова. – М.: ПЕР СЭ., 2003. – 768 с.
4. Практикум по психодиагностике / Под ред. В.В.Столина, А.Г.Шмелева. - М., 1984.
5. Уланчук А. Професійна орієнтація — елемент підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці // Економіка України. — 1998. - № 6(439). - С. 86-88.